

JEZDECKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK I.

Redaktor: Major gšt. Josef T a c l.

ČÍSLO 3.

Podplukovník gšt. Rudolf Kučera:

Příklad jezdeckého nájezdu — raidu — do týlu nepřítele.

(Dokončení.)

II. část.

Výsledek druhého dne nájezdu.

Morální účinek způsobený odvážným pobytem francouzských jezdců v týlu 1. německé armády již prvního dne byl zvýšen rozšířením jejich činnosti druhého dne v prostoru asi 60 km širokém mezi silnicí Oulchy le Château-Soissons a řekou Oise a byl Němci pocíťován právě v tom okamžiku, kdy se jejich armády dávaly na ústup. Jejich spojení dozadu nebylo nikde jisté a pravidelné zásobování bylo na četných místech rušeno. Z hlášení inspekce etapy 1 plyne, že zásobování střelivem a potravinami ze Soissonu musilo býti pro přítomnost francouzského jezdecktva v lesích u Villers do Cotterets úplně zastaveno.

Nedostatek vhodných pojítek pocíťoval velitel jezdecké divise v táboru u Verrines zase velmi trapně; nevěděl, co se děje, přes to, že hlavní velitelství radiotelegraficky rozšiřovalo rozkaz, že je nutno znepokojovat nepřátelský týl na východ od řeky Oisy. A velitel 5. jezdecké divise, který to mohl snadno činit, tento rozkaz nedostal, neboť neměl radiotelegrafní stanice.

Ztráty neutrpěla divise 9. září skoro žádné, vyjma menší počet koní, kteří klesli vysílením na sklonku dne mezi Bonneuil a Orrouy.

Oddíly vyslané v poledne se zvláštními úkoly, a to eskadrona upor. Gironde od 16. dragounského pluku a půlpluk mjr. Joullie 22. dragounského pluku se nevrátily. Tak dosáhla divise tábora u Verrines ve 22 hodin s 15 eskadronami s úhrnným počtem asi 1.200 koní, urazivši od 5 hodin do 22 hodin přes 60 km.

Třetí den nájezdu 10. září 1914.

Velitel jezdecké divise stále zamýšlel přiblížiti se k jezdeckému sboru, o kterém předpokládal, že jest ještě v prostoru u Nanteuil le Haudouin, kde byl 7. září. Ze zpráv svých přezvědných orgánů a z výpovědí obyvatelstva však plyne, že mezi Crêpy až po Verberie na řece Oise je souvislá nepřátelská fronta. Hluk bitvy utichl a zvláště nápadné bylo, že se německé těžké dělostřelectvo, které v předcházejících dnech strašně bilo na pláni v prostoru Betz a Boursonne, zcela odmlčelo. Z toho a ze zpráv o postupu německých vojsk od severu k jihu soudil velitel divise, že francouzská armáda ustupuje před německým postupem a tím že jest jezdecká divise obklíčena. Jeho názor nebyl mylný, neboť bylo tomu skutečně tak ráno 10. září, jak vysvitá z německých pramenů.

Přes to za svítání, v 5 hodin vyrazí jezdecká divise z Verrines ve směru na Rully, vyslavší půlpluk 15. pluku střelců jako předvoj. Před touto osadou ocíl se předvoj v palbě nepřátelské pěchoty, rozvinuté na sever od silnice vedoucí na Crépy a chránící trén táhnoucí po této silnici. Současně byl valný voj divise napaden palbou od Néry. Velitel divise rozhodl se na to obrátiti se ve směru na severovýchod do údolí Automne. Tam mezi Galignes a Orrouy se střetla předvojová hlídka s několika německými cyklisty, které atakou srazila s kol. Sám velitel 5. pluku střelců plk. Hennocque skosil při tom jednoho z nich mohutným sekem šavlí.

Když proud vjížděl do Orrouy, byl ze silnice vedoucí z Béthancourt přes Gilocourt na kotu 144 přepaden hustou palbou. Zatím co čelní čtyři sesedly k palbě, aby s cyklistickým oddílem čelily nepříteli, dosáhly jiné eskadrony s 11. baterií cvalem planiny u Champlieu, aniž byly zasaženy palbou, která je vysoko přestřelovala. Tam baterie ihned zahájila střelbu na nepřitele a podařilo se jí tím umlčet jeho palbu tak, že se zbytek divise mohl bez dalšího obtěžování dostat na jižní okraj rozsáhlých lesů compiégneských.

Druhé dvě baterie dělostřeleckého oddílu zahájily střelbu na dlouhý proud trénu, který táhl na silnici z Compiègne na Crépy. Avšak nepřátelské dělostřelectvo zahájilo proti nim takovou střelbu, že v brzkou způsobilo 10. baterii vážné ztráty a donutilo ji, aby se dala na ústup. Zapřáhajíc v prudké dělové střelbě a ohrožována útokem pěchoty, musila na místě zanechat 1 kanon a 4 muniční vozy. Ztratila 24 mužů a 35 koní.

Přes to hodlal velitel divise táhnouti na Pierrefonds ve směru na severovýchod. Když se II./15. půlpluk střelců již chystal vyrazit jako předvoj, objevují se němečtí cyklisté na silnici z Compiègne a přehrazují ji mocnou palbou. To a okolnost, že se vyčerpání koní i mužstva stále stupňovalo, jakož i nedostatek střeliva, přinutilo velitele divise k rozhodnutí obrátiti se ve směru na severozápad, aby dosáhl řeky Oisy, kterou hodlá překročiti na mostě u Croix Saint Quen. Toto místo si zvolil na základě zpráv obyvatelstva, že v onom prostoru není větších nepřátelských sil, a na hlášení jednoho ze svých důstojníků, že onen most nebyl francouzskými vojsky za jejich ústupu zničen.

Za vedení kpt. Moreau od štábu divise, který se výtečně vyznal v rozsáhlých lesích compiégneských — neboť po několik let se účastnil v těchto lesích parforsních honů — táhla divise klidně k svému cíli v této sestavě: předvoj, v čele s 1 eskadronou 29. pl. dragounů s 1. baterií, složený z velitele 7. brigády a ze zbytku pluku, valný voj: rozčleněn na 2 sledy, a to první sled s dvěma eskadronami, které zbyly ze 3. brigády, s jejím velitelem a druhý sled, obsahující méně rychlé služby divise: bojový trén s mužstvem bez koní, cyklistický oddíl divise a jedinou eskadronu, která zbyla z 16. pluku dragounů a která doprovázela skupinu zajatců. Několik jezdeckých čet kyrysnických a husarských od francouzské 3. jezdecké divise, které v lesích zbloudily, připojilo se k 5. divisi.

V 11 hodin 30 minut dosáhl předvoj mostu přes řeku Oise, který rychle obsadil. Nebyl zničen ani obsazen, neboť místo toto opustili Němci v dopoledních hodinách. V poledne přešla most celá divise. Pochod lesem byl sice proti nepříteli dobře skryt, ale přes mírný ruch značně unavil koně, zvláště dělostřelectva, takže bylo nutno ponechat na místě četné muniční vozy, které však byly tam pečlivě ukryty v houštinách.

V 13 hodin dosáhla divise přes Meux a Rucourt osady Fayel, kde 15 minut odpočívala. Této příležitosti použily některé eskadrony, aby napojily část svých koní. Situace však nedovolovala, aby tam divise déle odpočívala, neboť se octla přímo za nepřátelskou frontou, zesílenou gen. v. Kluckem všemi volnými jednotkami za tím účelem, aby byl proveden protiútok proti severnímu křídlu francouzské 6. armády.

5. jezdecká divise, aniž o tom věděla, anebo aniž jí to bylo nařízeno, stála v této chvíli na nejvhodnějším místě, aby mohla účinně spolu působiti při prováděných operacích a splniti úkol, který hlavní velitelství dávalo jiným jednotkám ve francouzské frontě.

Tak 9. září ve 23 hodin dává 6. armádě tento rozkaz:

„6. armáda, opírajíc své pravé křídlo o řeku Ourcq, bude pokračovati v postupu na sever, aby odchvátila nepřátelské severní křídlo. Její činnost prodlouží na sever jezdecký sbor gen. Bridoux, který se vynasnaží napadnout nepřátelský bok a týl.“

Veliteli teritoriálních divisí nařizuje: „Je nutno provést ničení na zásobovacích tepnách německé armády.“

Veliteli jezdeckého sboru nařizuje: „Jezdecký sbor generála Bridoux postoupí na vnějším křídle a bude se neustále snažit znepokojovat ústupové osy nepřitele.“ Jezdecký sbor vnikl do Senlis, odkud Němci ve spěchu prchali.

5. divise, získavši od obyvatelstva zprávy, že Němci jsou v Saint-Just-en-Chaussée, v Estrées-Saint-Denis a Compiègne, jakož i že v Clermontu je jakýsi štáb a etapní vojska, mohla tato místa snadno s úspěchem napadnouti. Její úplná vyčerpanost jí však nedovolila, aby využila této jedinečně vhodné příležitosti k znepokojování nepřitele. Pokud však síly a prostředky divise stačily, pokračovala v ničení telefonních vedení, v ničení silničních objektů a v odstraňování osamělých stráží, spojek a jednotlivců.

Tak přerušila vedení mezi Fayel-Canly a u Arsy; zajala motocyklistu, který vzl rozkaz z Compiègne do Clermontu, aby velitel posádky nařídil poplach a co nejrychleji vyslal jeden prapor k zasažení francouzského jezdecktva, operujícího mezi Clermont a Compiègne.

V Arsy se střetla jedna z hlídek s osobním automobilem, v kterém jeli němečtí důstojníci právě v okamžiku, když sesedla, aby upravila podkovu jednoho z koní. Řidič automobilu, chtěje rychle obrátiti, převrhl automobil, a důstojníci, pronásledováni palbou hlídky, zachránili se útekem do polí. Za osobním automobilem jelo několik nákladních automobilů s vojsky, která po této příhodě

rychle obrátila a ujela ve směru na Compiègne, vyhnuvše se tak účinku kulometů připravených k palbě.

Úplná vyčerpanost koní přinutila velitele divise, aby jim opětně poskytl odpočinku, neboť jinak by se byla valná část jich zhroutila. Proto opustil hlavní silnici, na níž byl značný ruch německých vojsk, a v 15 hodin oddala se divise odpočinku v prostoru Bailleul le Soc-Fouilleuse-Cernoy. Za odpočinku, chráněného předními strážemi a trvajícím až do 19 hodin, byli všichni koně napojeni a i nakrmení ovsem a slamou, zrekvirovanými u obyvatelstva. Mužstvo si připravilo za pomoci obyvatelstva hojnou stravu a bylo jim i vínem počastováno.

Tento odpočinek zachránil koně divise, kteří jí ještě zůstali a kteří se zotavili v takové míře, že do 22 hodin mohla divise dosáhnouti krokem asi 15 km pochodem prostoru Plessieret-Fournival-La Gloriette, v kterém zaujala pohotovostní ubytování. U obyvatelstva podařilo se jí získati něco potravin pro mužstvo, nikoli však ovsu pro koně.

Tohoto dne urazila divise přes 60 km.

Výsledek nájezdu 10. září.

Sama přítomnost francouzského jezdeckta v týlu 1. německé armády v okamžiku zahájení jejího ústupu působila zlobně na morálku ustupujících, značně unavených námahami a několika denními boji.

Ztráty 5. jezdecké divise, které utrpěla 10. září, byly velké; večer měla divise od 3. dragounské brigády jen 2 eskadrony dragounského pluku 22, od 7. dragounské brigády dragounský pluk 22, od 5. lehké brigády 2 eskadrony 5. pluku střelců a 2 eskadrony 15. pluku střelců; celkem měla nyní jen 10 eskadron s průměrnými počty po 60 jezdcích.

Největší ztráty utrpěl dělostřelecký oddíl, který ztratil polovinu mužstva, koní a 1 kanon s 11 muničními vozy. Měl ještě po 30 ranách pro dělo.

S kyrysnickými a s husarskými četami, které divise sebrala v compiégneském lese, měla nyní 5. divise 800 koní, neboli právě polovinu početního stavu koní, který měla 9. září večer. O eskadronách, které velitel divise během cesty odeslal, neměl zpráv; byly to eskadrona npor. Gironde, odeslaná na Soissons, 3. a 4. eskadrony II. půlpluku dragounského pluku 22 mjr. Joullie, odeslané na Oulchy le Château. Rovněž 2. sled divise pod velením pplk. de Tavernost, složený z 1 eskadrony dragounského pluku 16, z cyklistického oddílu, z bojového trénu divise, z jezdců bez koní a ze zajateckého oddílu nedorazil do noci do ubytovacího prostoru divise.

Návrat z nájezdu 11. září.

Ani za noci s 10. na 11. září nedostal velitel 5. jezdecké divise zpráv o povšechné situaci; o bitvě na Marňě neměl ani tušení. Z povědí obyvatelstva zvěděl, že u Beauvais prý jsou francouzská vojska. Rozhodl se táhnouti tam, aby se mohl zásobovati a uspořádati své svazy.

V 5 hodin 30 minut vyrazila divise na Beauvais přes Fournival-Builes-Rémérangles-Bresles v sestavě: předvoj 1. eskadrona 3. brigády, valný voj: zbytek 3. brigády, dělostřelectvo, dragounský pluk 29, 2 eskadrony 5. lehké brigády.

Po 30 km pochodu dosáhla divise v poledne Beauvais, kde se ubytovala v prostoru Saint Just des Marais—Goincourt—Saint Paul—Rainvillers—Le Becquet právě v okamžiku, kdy tam došla zpráva o šťastném ukončení bitvy na Marňě a o všeobecném ústupu německých armád. První starostí velitele jezdecké divise bylo vyhledání spojení s velitelem jezdeckého sboru. Důstojník štábu, kpt. Mayerhoeffer, kterému byl tento úkol svěřen, našel jezdecký sbor na cestě z Verberie na Gournay sur Aronde, odkud v 19 hodin 12. září dostal velitel 5. jezdecké divise tento rozkaz:

„Přesuňte se s divisí zítra 13. září do Saint Just en Chaussée, kde na radnici najdete rozkaz, jak 14. září dorazíte k jezdeckému sboru.“

V 19 hodin dorazil za divisí i druhý sled, vedený pplk. de Tavernostem.

Po jednodenním odpočinku vyrazila 5. jezdecká divise ráno 13. září na Saint Just en Chaussée, aby se přes své těžké ztráty zúčastnila pronásledování nepřítele ve všeobecném směru na Montdidier.

Materiální situace 5. jezdecké divise po návratu z nájezdu.

Cyklistický oddíl neutrpěl skoro žádných ztrát, ačkoliv jeho činnost byla velmi namáhavá. Měl jen 2 mrtvé a 6 raněných, z nichž 4 se ztratili.

Dělostřelecký oddíl utrpěl nejtěžší ztráty. K doplnění bylo třeba: 100 mužů, 450 koní, 3 děl, 8 lehkých a 8 těžkých municiích vozů.

3. dragounská brigáda.

U 16. pluku dragounů zbylo jen 6 důstojníků, 63 mužů a 70 koní. Z eskadrony nadporučíka Girondea, která byla z Villers Helon vyslána 9. září na Soissons, vrátilo se teprve po několika dnech jen 40 jezdců, neboť ztratila 37 jezdců. Nadporučíci Gironde a Vilaine padli, nadporučík Kérilis byl těžce raněn, nadporučíci Rouin a de Villelume upadli do zajetí, byvše raněni. Pluk ztratil polovinu svého početního stavu. Půlpluk majora Delattrea, který byl vyslán do týlu německé armády na přezvědy na Autheuil již 7. září, nezúčastnil se nájezdu s divisí a vrátil se za několik dní.

U 22. pluku dragounů měl půlpluk majora Beauforta 251 jezdců při vyražení a 12. září jen 188; půlpluk majora Jouillie, který byl odeslán se zvláštním úkolem na silnici Oulchy le Château—Soissons během nájezdu z Villers Helon, vrátil se za několik dní se 145 jezdcí. Celkem ztratila 3. dragounská brigáda polovinu svých početních stavů.

7. dragounská brigáda.

Dragounský pluk 29 měl 8 mužů mrtvých, 46 raněných nebo nezvěstných a ztratil asi 100 koní. Utrpěl poměrně nejmenší ztráty.

Dragounský pluk 9, byv přidělen k 61. pěší divisi pro útok na Betz, nezúčastnil se nájezdu.

5. lehká brigáda měla 12. září dvě eskadrony střeleckého pluku 5 se 187 jezdci a dvě eskadrony střeleckého pluku 15 se 121 jezdci. Dvě eskadrony 5. pluku, detašované za postupu lesem compiègneským, navrátily se až 13. září, ze dvou eskadron 15. pluku, rovněž v tomto lese detašovaných, byla tam jedna obklíčena Němci a ztratila všechny koně.

Celkem měla 5. lehká brigáda asi 100 mrtvých, raněných a nezvěstných a ztratila asi 40% koní.

*

Vylíčení nájezdu 5. jezdecké divise provedeného za tak nevhodných podmínek s účtyhodnou odvahou, houževnatostí a vytrvalostí přes ohromnou únavu způsobenou neustálou činností od počátku války nebylo by úplné, kdybychom se nezmínili o zvláštních operacích, které provedly během nájezdu odeslané zvláštní oddíly.

Operace eskadrony 16. dragounů nadporučíka Girondea.

Dostav od velitele divise úkol, aby přezvídal ve směru na Soissons a mařil dopravu na silnici tam vedoucí, vyrazil 9. září z Villers Hélon v poledne přes Longpont na Soissons. Po deseti kilometrech byl však jeho postup zastaven nepřátelskými jezdci, kteří bedlivě střežili přístup na Soissons. Eskadrona, snažíc se vymáněvovati tyto odpory od severozápadu, dosáhla k večeru planiny u Mortefontaine, přebrodivši hluboký potok mezi Coeuvres a La-versines, neboť mosty byly Němci pevně drženy. Protože jezdci i koně byli velmi unaveni, takže mnoho koní nemohlo dále, rozhodl se nadporučík Gironde přenocovati v osamělém dvorci Vauberon a pokusiti se o stravování, krmení a napájení. Upozorněn jedním z čeledínů, že ve vzdálenosti asi 1500 m u dvorce Pouy je německé letiště, rozhodl se velitel eskadrony, vzítí je útokem. Určil dvě čety k útoku palbou, jednu četu jako jejich zálohu a čtvrtou četu si ponechal na koni, aby mohl pronásledovati a rozprášiti přecházející čety nadporučíků de Kérlis a de Villelume přiblížily se až na 50 m k letišti a zahájily palbu. V několika okamžicích opětovali překvapení Němci palbu. Zapálené ohně usnadňovaly jim pozorování a řízení střelby tak, že četa nadporučíka de Vilaine, přiblíživši se na koni, byla jimi zpozorována a čile postřelována, takže utrpěla těžké ztráty. Její velitel padl mezi prvními. Velitel eskadrony nadporučík de Gironde těžce raněn doplížil se ještě k nadporučíku de Kérlisovi a odevzdav mu velení, vydechl naposledy. Byl to boj velmi tuhý a jezdců přes účinnou palbu nepřátelských kulometů dosáhli zteč obránců, s nimiž sváděli boj muže proti muži. Když však byl i nový velitel eskadrony nadporučík de Kérlis těžce raněn a jejich řady velmi prořídly, ustoupili. Neustupovalo jich mnoho: jen asi třicet, kteří zbyli; shromáždili se kolem nadporučíků de Villelume a Roina, a ti je odvedli do Hautefontaine.

10. září ráno dosáhli Saint Etienne; byli tu však obklíčeni silnými německými oddíly, proti kterým se houževnatě hájili. Stáhnuvše se do domů a sklepů pokračovali tito hrdinní jezdci v boji proti značné přesile; mnozí z nich byli při tom raněni a upadli do zajetí, mezi nimi i oba poslední důstojníci eskadrony; jiným podařilo se jednak ukrýti, jednak uniknouti buďto na koni nebo v přestrojení. Po ústupu Němců dorazili k svému pluku a vyličili nejen hrdinné činy, ale i strasti, které zakusili.

Operace II. půlpluku dragounského pluku 22 majora Joulliea.

Dostav 9. září úkol, aby rušil dopravní ruch a pohyb německých vojsk na hlavní komunikační tepně vedoucí z Oulchy le Château na Soissons, vyrazil major Joullie s 3. a 4. eskadronou a s plukovní kulometnou četou — celkem s 243 jezdci v poledne z Louatre ve směru přímo na východ. U dvorce Contremain narazili na četné automobily, z nichž jeden roztrfili a jeden zapálili. Na hlavní silnici přepadli a rozprášili proud trénu. Nemoha se dlouho dočkatí dalších proudů, rozhodl se velitel oddílu navrátiti se k hlavním silám divise přes Saint Remy, údolím Gros Chêne a Corcy. Tam si zaopatřili chléb a táhnouce po stopách divise, dosáhli ve 22 hod. Eméville, kde se utábořili.

Za svítání 10. září útočila německá pěchota na jezdecký tábor; zatím co se 3. eskadrona rozvinula k boji palbou, nasedla 4. eskadrona, aby ji chránila v bocích a při nařízeném ústupu. Neprátelské automobilní vozidlo, dorážející na jezdce palbou, bylo zaskočeno, ukořistěno, jeho osádka zastřelena a vozidlo zapáleno. V husté palbě stáhli se jezdci do lesa u Bonnetul; tím však kulometné vozy čtyř nemohly projeti a musily býti opuštěny. Z čilého ruchu německých hlídek a vojsk vytušil velitel oddílu, že údolí Automme je obsazeno a že je stále více obklíčován německými vojsky. Naraziv ke 22. hod. na tábor německé pěchoty, rozložený při silnici z Morienval na Compiègne, projel jej celým půlplukem rozčleněným v čtyř na úrovni atakuje vše, co se mu postavilo na odpor. Mnoho koní při tom padlo, ale čtyř se shromáždily přece dosti brzo ještě v noci u Eluats. Naráželi stále na silné německé jednotky — neboť německý ústup byl v noci s 10. na 11. září v plném proudu — a podařilo se půlpluku v širokém rozčlenění dosáhnouti prostoru u Verberie. Tam se shledali jezdci 3. a 4. eskadrony 22. dragounů s jednotkami jezdeckého sboru, které pronásledovaly ustupující Němce. Odvážné projetí německými jednotkami způsobilo jezdcům těžké ztráty: major Joullie, pod nímž byl zastřelen kůň, upadl do zajetí, 3. eskadrona byla zdecimována na 43 jezdců, 4. eskadrona na 70.

Návrat 2. sledu divise pod velením pplk. de Tavernosta.

Jednotky divise, které rychlému pochodu divise lesem compiègneským nestačily, byly 10. září v 9 hod. sloučeny pod velením pplk. de Tavernosta ve 2. sled divise, jak byla o tom již učiněna zmínka. Pochod tohoto sledu napříč lesem byl velmi obtížný, neboť činilo-li potíže cyklistům vedení kol, nelze ani popsatí úsilí, které bylo třeba

vynaložit, aby se bojový trén dostal kupředu. Přes to se pplk. Tavernost nevyhýbal příležitostí, aby rušil německý dopravní ruch. Tak v okamžiku, kdy předvoj dosáhl mostu přes řeku Oise u Croix Saint Ouen, spatřili cyklisté proud automobilů, zajišťovaný třemi motocyklisty. Zahájivše na ně palbu, sestřelili motocyklisty a donutili automobily k obrácení a k rychlému ústupu. V 17 hod. překročil 2. sled Oise a ve 20 hod. dospěl do Arsy. U Canly rozeznali proudy trénů, táhnoucí na silnici vedoucí z Compiègne na Arsy.

V 21. hod. zjistil velitel předvoje dlouhý proud trénů, chráněný silným oddílem pěchoty. Tato příhoda je zvláště hodna povšimnutí, neboť osvětluje psychosu vojsk: na jedné straně strašně unavených, na druhé straně pak zastrašených. Ačkoli se záštita trénů rozvinula v střelecký řetěz proti proudu pplk. de Tavernosta a ten rovněž dal rozvinouti proti ní několik cyklistických čet, nezahájili palbu ani jedni ani druhí, a když jejich proudy, které chránily, přešly, shromáždily se i rozvinuté záštity a táhly za nimi. Najisto měl pplk. de Tavernost více důvodů vyhnouti se srážce než německá pěchota, doprovázející proud trénů. Únava proudu 2. sledu divise dosáhla v tuto dobu takového stupně, že nebylo možno pokračovati v pochodu. Důstojník štábu divise, který v automobilu vyjel vstříc 2. sledu, orientoval však pplk. de Tavernosta, že je nutno urazit ještě několik kilometrů, aby se dostal z německých linií. Proto vynaložil veškeré úsilí, aby povzbudil naprosto vysílené mužstvo k dalšímu postupu. Dosáhnuv ve 23 hod. s velikou námahou Bailleul le Soc, opatřil tam stravu a krmivo a přenocoval tam. Ráno za pomoci zrekvírovaných povozů vyrazil a dostihl k divisi v 19 hod. v prostoru u Beauvais.

*

Po vyličení nájezdu francouzské 5. jezdecké divise podle pramenů literatury francouzské a německé,^{*)} které mi byly přístupny, nemohu opominout nezdůraznit poučení, která nám z této operace plynou: za vzor anebo k vystříhání.

Operace měla nepopíratelný úspěch; ten Němci přiznávají — jak plyne z díla generála Baumgartena a Crusia „Deutsche Heerführung im Marnefeldzug 1914“, Francouzové zaplatili jej však krvavě, neboť 5. jezdecká divise utrpěla 50% ztrát a byla pak po delší dobu neschopna operací. Dáme-li si otázku, zda úspěch vyvážil utrpené těžké ztráty, odpovídají nám oba protivníci kladně, neboť 5. jezdecká divise se uplatnila nájezdem na celkové operaci větší měrou, než kdyby se byla bývala zúčastnila s 1. a 3. jezdeckou divisi sboru bitvy. Pak byl tedy nájezd oprávněn. Avšak vtírá se nám ještě druhá otázka: nebylo možno snížit vysoké procento ztrát a zvýšiti ještě stupeň úspěchu? Na tuto otázku odpovídají nám zásady platné pro obdobné nájezdné podniky a ty je nutno přesně

^{*)} Colonel Boucherie — Historique du Corps de Cavalerie Sordet. — Général v. Poseck — Die deutsche Kavallerie 1914 in Belgien und Frankreich. — Commandant de Cossé-Brissac — Raid de la 5. division de Cavalerie. — Revue de Cavalerie, 31. ročník. — Général de Cornulier-Lucinière — Revue de Cavalerie 38. ročník, číslo ze září a října 1928. — Generál Baumgarten-Crusius — Deutsche Heerführung im Marnefeldzug 1914. — Generál von Kluck — Der Marsch nach Paris.

dodržovati. Těm však v uvedeném případě nebylo zcela vyhověno. Sledujeme-li bedlivě operaci 5. jezdecké divise, bezděky shledáváme, že první podmínka zdárného provedení nájezdu, t. j. jeho příprava, byla — ovšem z důvodů na snadě jsoucích — úplně opominuta: souvislá fronta nebyla proražena, den před nájezdem dostalo mužstvo z potravin jen poloviční dávku chleba a jednu masovou konzervu, koně pak jen půl dávky ovsa a žádné seno. To bylo ještě na vlastním území! Početní a materiální stav 5. jezdecké divise nebyl po nepřetržitých operacích a bojích rovněž valný: koně většinou selští, zrekvirovaní, nezvyklí sedlu a válečným útrapám, aktivní koně ranění a otlačení; mužstvo nedostatečně vyzbrojené a vystrojené. Pojítka chyběla; nebylo radiotelegrafie, poštovních holubů, identifikčních a signalizačních terčů, raket nebo signalizačních optických přístrojů. Divise neměla přiděleného letectva, ani nebyla učněna opatření k doprovodu, resp. pro spojení letectvem. Jak nesmírně by býval prospěl alespoň párek poštovních holubů, natož teprve letectvo!

Přes to přese všechno musíme však přiznati — a přiznal to i nepokrytý sám tehdejší protivník — vyhovovalo provádění nájezdu druhé stěžejní podmínce pro zdar operace: byla vedena rázně, se sebezapřením a s planoucím nadšením všech příslušníků 5. jezdecké divise. Byla to příprava morální, která nedokonalou přípravu materiální vyvážila tak, že zdárné vedení nájezdu bylo vůbec možné. Hlavní velitelství operujících armád bylo si vědomo nedokonalých materiálních příprav svých jednotek, přes to však „v okamžiku zahájení bitvy, na níž závisí spása vlasti“, dalo jezdecktvu 5. divise úkol nejtěžší a nejodvážnější: „ať jsou únava koní a obtíže k překonání jakékoliv, pronikněte do týlu nepřitele, abyste pomohli úspěšit ústupový pohyb nepřítele“.

V pohnutí skláníme se před vysokými morálními hodnotami, jimiž se oni chrabří jezdcí — jak je zaslouženě jmenuje i sám velitel 1. německé armády gen. v. Kluck, jsa bezděky svědkem jejich činů — vyznamenávali. Vyžadují-li vysokých mravních hodnot veškeré válečné operace, nájezdy a operace samostatně činných jezdeckých jednotek a i jezdců vyžadují jich v míře nejvyšší. Proto každý jezdec musí býti prodchnut láskou k vlasti, čestností, odvahou, vůlí k činům, aby byl hrdinný, schopný sebeobětování, ukázněný, měl útočného ducha a chuť k odvážným činům. Pěstujeme tyto vlastnosti, abychom vytvořili jezdeckého ducha nejen v jezdecké jednotce, nýbrž i v každém jednotlivci. V jednotce je to vědomí společenství na život a na smrt, v jedinci jsou to odvaha neznající překážek i účelná podnikavost, doprovázené vytrvalostí a chladnokrevností. Kdo je tímto duchem naplněn, jde za svým cílem až do krajnosti. Pravý jezdec volí mezi možnými řešeními to, které může přinést nejvíce užitku, byť i bylo nejodvážnější.

Jezdec, odkázaný často sám na sebe, musí jednati iniciativně a nebude mítí mnohdy jiného vodítka pro správné plnění úkolů nežli cit pro povinnost. Z něho musí čerpati sílu k zdolání veškerých nesnází.

Svého koně musí si vážit a pečovat o něho za všech okolností z vlastního popudu.

Těmito morálními hodnotami vynikali jezdci 5. jezdecké divise od jejího velitele až k poslednímu jezdci, řidiči spřežení, a jejich činy, vylíčené v tomto článku lze nazvat přímou aplikací morálních hodnot, které jsem uvedl jako žádoucí u jezdeckta.

Tak velitel 5. jezdecké divise, generál de Cornulier, vzor to iniciativního jezdeckého velitele, mohl plnit svůj úkol, rušit nepříteli, na příklad i tím, že by byl schválil návrh velitele baterie a dal zjištěný letecký park postřelovat dělostřelectvem; on však volil řešení v duchu jezdeckém, byť bylo i odvážnější: vrhnout se útokem a ztečt na nepřátelský park a dobýt ho, zničit jej, odstranit nadobro. Projev soudržnosti — všichni za jednoho, jeden za všechny — lze spatřovat v každé jejich činnosti: k umožnění shromáždění jednotek atakujících koňmo vrhají se nezasazené eskadrony s koni k boji palbou, nehledíce na možnost vlastního ústupu, nasazují samočinně ataku, když pozorují, že dělostřelectvo uvízlo v soutěsce nebo na stráních, tvoří druhý sled, aby chránily jezdce, kteří ztratili koně, a bojový trén, který nemůže rychleji táhnouti než krokem nebo cyklisty, kteří při průchodu rozsáhlým lesem musí kola nésti.

Příkladů zocelené morální hodnoty dává nám líčení jejich činů mnoho; nechť jsou nám vždy zářným vzorem! A konečně neubráníme se pohnutí, čteme-li, jak oni hrdinní jezdci, na smrt unavení a trápení hladem a žízní, pečují o své koně: holýma rukama trhají jim zelenou píci během zastávek a i při ústupu přes Oureq nabírají čistou vodu k napojení svých věrných druhů v utrpení a strádání, nehledíce na vlastní nebezpečí, nepohodlí a strasti.

A proto, aby i naši jezdci mohli s klidem čelit duševním otřesům působeným okolnostmi, jak jsem je vylíčil, je třeba, aby jejich duch i smýšlení byly zoceleny morální výchovou, fysickou i duševní zdatností a dokonalým výcvikem. Čím je jezdec v jízdě na koni obratnější a čím je lepším střelcem, tím nabývá větší sebevědomí, odvahy a podnikavosti a tím lépe může řešit i největší úkoly, které mu povinnost čestného vojína a občana ukládá.

S hrdou vlastí jezdců 5. jezdecké divise obdivujeme se jejich výkonu a skláníme se před světlou památkou těch, kteří podle provolání maršála Joffra „spíše se nechali usmrtit, než by byli ustoupili“, neboť „vlast byla v nebezpečí“.

Vděčný národ zřídil jim skvělý pomník v Hartennes, v místě to, kam až nejdále tehdy na podzim roku 1914 pronikli odvážní jezdci 5. jezdecké divise v týlu velmi početného a bdělého nepříteli.

I my, českoslovenští jezdci, chceme se řídit jejich vzorem a jejich činy uchováme vděčně v paměti.